

Natuurbehoud van Duin tot Doggersbank

Tentoonstelling DRIFT in Museum Panorama Mesdag

Eenentwintig maart start het Museum Panorama Mesdag de tentoonstelling DRIFT met als thema biodiversiteit, natuurbehoud en de relatie tussen mens en natuur. Aandachtspunten zijn klimaatverandering en verlies aan biodiversiteit als gevolg van jarenlang menselijk ingrijpen in de natuur. DRIFT zoomt hierbij in op de Noordzee en het aangrenzende duinlandschap. Hoe geeft het Museum Panorama Mesdag vorm aan dit thema?

Tekst: Joost van Reisen

De Zandmotor, nieuwe natuur in ontwikkeling, 2020. Foto: Esther Hessing

De Noordzee, 1900-1905. Collectie en beeld: Museum Panorama Mesdag

DRIFT brengt kunst, natuurbescherming, biologie en ecologie samen. Vijftien kunstenaars laten met hun werk zowel de kwetsbaarheid als de kracht zien van de band tussen mens en natuur. Behalve een expositie, is er ook een uitgebreid programma bestaande uit onder meer lezingen, strandonderzoek, duinexcursies, workshops en interactieve, educatieve programma's voor scholen. Bijzonder is ook dat dit project zich deels buiten het museum afspeelt: zo kunnen bezoekers deelnemen aan cultuurwandelingen door Meijndel onder begeleiding van een museumgids, een bioloog en de zanger Tim Knol. Waarom heeft Museum Panorama Mesdag voor dit project gekozen? Om die vraag te beantwoorden gaan we terug naar de tijd van de zeeschilder Mesdag.

Hendrik Willem Mesdag

Al in de 19^e eeuw maakten Hendrik Willem Mesdag en zijn vrouw Sientje Mesdag-van Houten zich zorgen over plannen voor ontginning van het duin, het opkomend toerisme in Scheveningen en de daarmee samenhangende verstedelijking. Daarom wilde Mesdag het authentieke Scheveningen, zoals hij dat waarnam vanaf het Seinpostduin, vastleggen in wat we nu kennen als 'Het Panorama van Scheveningen'. Dit doek was dus ook bedoeld als pleidooi om het landschap te beschermen tegen de toen oprukkende moderniteit, 'want', betoogde Mesdag, 'de mens is niet de eigenaar, maar slechts een nietig onderdeel van de natuur.' We zien hier Mesdag als natuurbeschermers 'avant la lettre'.

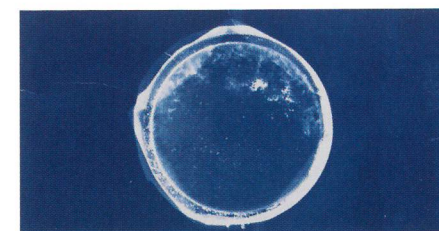
Museum Panorama Mesdag wil dit iconische kunstwerk nu inzetten om een brug te slaan tussen het natuuractivisme van de Mesdags en de

huidige natuurbeschermers. Hiertoe exposeert het museum zowel werk van de Mesdags als hedendaags werk dat de huidige ecologische bedreiging van het Noordzeelandschap verbeeldt.

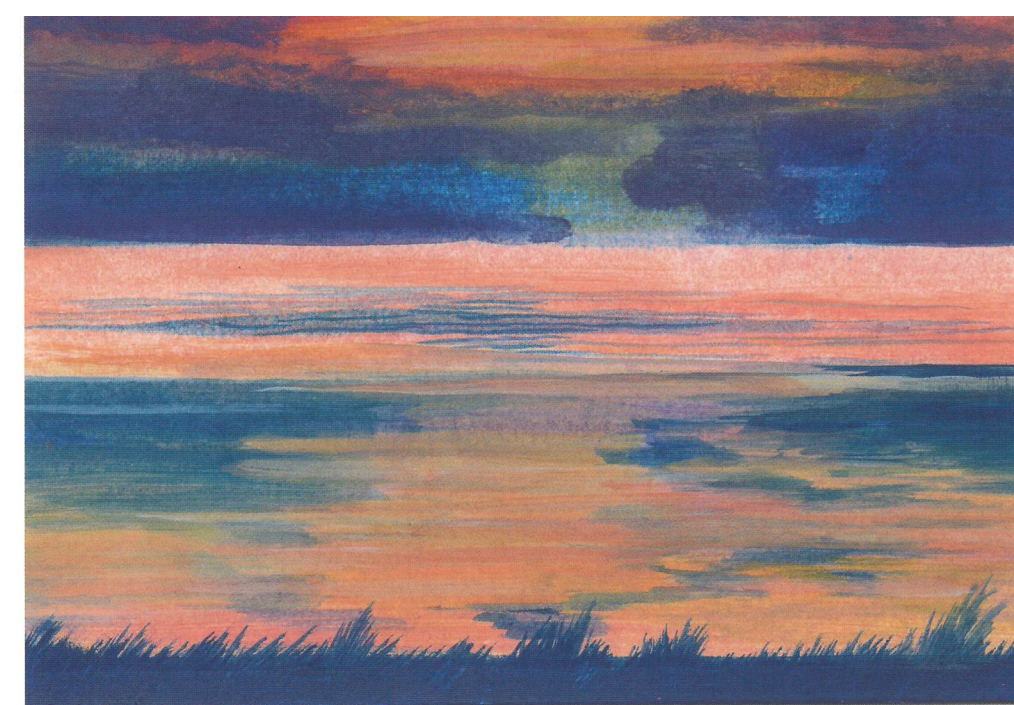
Het Noordzeelandschap

Het Noordzeelandschap bestaat allereerst uit duingebieden, die grenzen aan de Noordzee. Dat duinen worden bedreigd is inmiddels wel duidelijk: de aanhoudende stikstofdepositie veroorzaakt vergrassing en verstruiking, waardoor open duin verdwijnt en karakteristieke duinvegetatie wordt verdrongen. Duinbeheerders proberen met dynamisch kustbeheer het tij te keren en het duin weer te laten stuiven.

Veel westelijker in de Noordzee ligt de Doggersbank, een zandwal ontstaan in de laatste IJstijd. Met enige fantasie kun je het zien als een onderzeese voortzetting van het vastelandduin. Het Nederlandse deel van dit gebied hoort ook bij het Noordzeelandschap. De Doggersbank blijkt een rijk ecosysteem te zijn, want het is zowel een belangrijke kraamkamer voor haaïen, roggen, haringen en kabeljauwen als een onmisbaar foerageergebied voor walvissen, zeehonden en zeevogels. Logisch dat de Doggersbank een Natura2000-gebied is met bijbehorende beschermde status. Desondanks wordt dit onderzeese ecosysteem ernstig bedreigd, vooral door sleepnetvisserij, energiewinning en intensieve scheepvaart.

Plastic soup: stukjes plastic uit de zee - enkele centimeters groot - vastgelegd met een specifiek fotografisch proces (Cyanotypie), 2018. © Suzette Bousema

Zonsondergang op Vlieland, 2020. © Annemiek Fierinck

Het Noordzeelandschap vormt duinen en Noordzee tot één geheel en de boodschap van DRIFT is: beperk natuurbescherming niet tot het duinlandschap alleen, maar bescherm het hele Noordzeelandschap, 'van Duin tot Doggersbank'. Eén van de vragen hierbij is: 'moeten we de zee, en in het algemeen de natuur, niet als rechtspersoon beschouwen, om langs juridische weg afdoende beschermende maatregelen af te kunnen dwingen?' Wat dit laatste betreft is de zaak die de Stichting Doggerland onlangs aanspande tegen de staat en gewonnen heeft een inspirerend voorbeeld.

Samenvattend

Museum Panorama Mesdag biedt een aantrekkelijk en veelzijdig programma voor cultuur- en natuurliefhebbers en scholieren. Informatie over het museum en dit project is te vinden op de site <https://panorama-mesdag.nl/>. Wie meer wil weten over de medeorganisatoren kan terecht op de sites <https://www.ambassadevandenoordzee.nl/> en <https://doggerland.earth>.

Joost van Reisen is redacteur van Duin

Samenwerking

Het Museum Panorama Mesdag organiseert de tentoonstelling DRIFT in samenwerking met Ambassade van de Noordzee (co-curator), Stichting Duinbehoud, Stichting De Noordzee, Stichting Doggerland en Dunea. Daardoor krijgt het project input van een rijk palet aan specialisten, zoals kunstenaars, ecologen en natuurbeschermers. Dat maakt DRIFT tot een project met een multidisciplinaire aanpak van de gekozen thematiek.